

**Державне агентство лісових ресурсів України
Національна академія наук України
Український науково-дослідний інститут лісового господарства
та агролісомеліорації ім. Г. М. Висоцького**

Лісівнича наука: стан, проблеми, перспективи розвитку (УкрНДІЛГА – 90 років)

**Матеріали міжнародної науково-практичної конференції
(23–24 червня 2021 року, м. Харків)**

Харків
УкрНДІЛГА – 2021

ISBN 978-617-7897-48-3
УДК 630

Лісівнича наука: стан, проблеми, перспективи розвитку (УкрНДІЛГА – 90 років). Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (23–24 червня 2021 року, м. Харків). – Харків: Планета-Прінт, 2021. – 348 с.

Forest science: current state, issues, and prospects (URIFFM – 90 Years). Proceedings of International Scientific and Practical Conference (23–24 June 2021, Kharkiv, Ukraine). – Kharkiv, Planeta-Print, 2021. – 348 pp.

Рекомендовано до друку
рішенням оргкомітету конференції

За зміст відповідають автори.

Адреса редакційної колегії: 61024, Харків, вул. Пушкінська, 86, УкрНДІЛГА.
E-mail: Valentynameshkova@gmail.com; obolonik@uriffm.org.ua

УДК: 712.562

Т. І. ШУПЛАТ¹, В. В. ПОПОВИЧ¹, М. М. ФІТАК²
АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ НАСАДЖЕНЬ МУЗЕЮ НАРОДНОЇ
АРХІТЕКТУРИ І ПОБУТУ У ЛЬВОВІ ім. Кл. ШЕПТИЦЬКОГО

¹Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Львів, Україна, e-mail: tarasshyplat@ukr.net

²Національний лісотехнічний університет України, Львів, Україна

Одним із осередків рекреації у місті Львові, який виконує природоохоронну, просвітницьку та культурно-історичну роль, є Музей народної архітектури і побуту ім. Климента Шептицького. Цей об'єкт розташований на лісистих пагорбах Львівського плато, яке простягається північно-східною частиною міста. Місцевість відома ще з XVIII століття під назвою Кайзервальд (цісарський ліс). У наш час територія парку займає землі регіонального ландшафтного парку «Знесіння».

Цей скансен, який відкритий для відвідувачів із 1972 р., вдало об'єднує різнотиповий ландшафт, рослинність, притаманну етнографічним регіонам Західної України, і сакральні житлові та господарські споруди. Територія складається із паркової зони, площею 50 га і десяти етнографічних секторів: «Бойківщина», «Буковина», «Волинь», «Полісся», «Гуцульщина», «Лемківщина», «Поділля», «Покуття», «Рівнинне Закарпаття», «Львівщина» та території фольклорного театру [1, 2]

У рамках міжнародного Українсько-Норвежського проекту співпраці між музеєм народної архітектури та побуту у Львові та музеєм-скансеном Майхауген у Лілехамері групою науковців проведено дослідження деревно-чагарникової рослинності усіх секторів. Для цього паркову зону, яка складається із дикорослих насаджень, структурно поділили на 68 виділів. У них проводили аналіз видового різноманіття в різних ярусах, оцінювали екологічний стан деревостанів [3].

Статистичний аналіз обстежених виділів дав змогу зробити розподіл деревних видів, у яких виявлено різнотипові ушкодження, що знижують стан їхньої життєвості, за частотою трапляння: *Acer platanoides* L. – 41, *Picea abies* H. Karst. – 37, *Prunus avium* L. – 30, *Robinia pseudoacacia* L. – 21, *Fraxinus excelsior* L. – 22, *Pinus sylvestris* L. – 17, *Acer pseudoplatanus* L. – 17, *Betula verrucosa* Ehrh. – 16, *Larix decidua* Mill. – 12, *Salix caprea* L. – 8, *Crataegus monogyna* Jacq. – 7, *Quercus robur* L. – 6, *Juglans regia* L. – 6, *Fagus sylvatica* L. – 5, *Carpinus betulus* L. – 4, *Sorbus aucuparia* L. – 4, *Malus domestica* Borkh. – 2, *Populus alba* L. – 2, *Prunus domestica* L. – 2, *Pyrus communis* L. – 2, *Tilia cordata* Mill. – 1, *Prunus cerasifera* Ehrh. – 1.

Виявлено чотири типи основних ушкоджень: сухостійні дерева, суховершинні, всихаючі та аварійні (рис. 1).

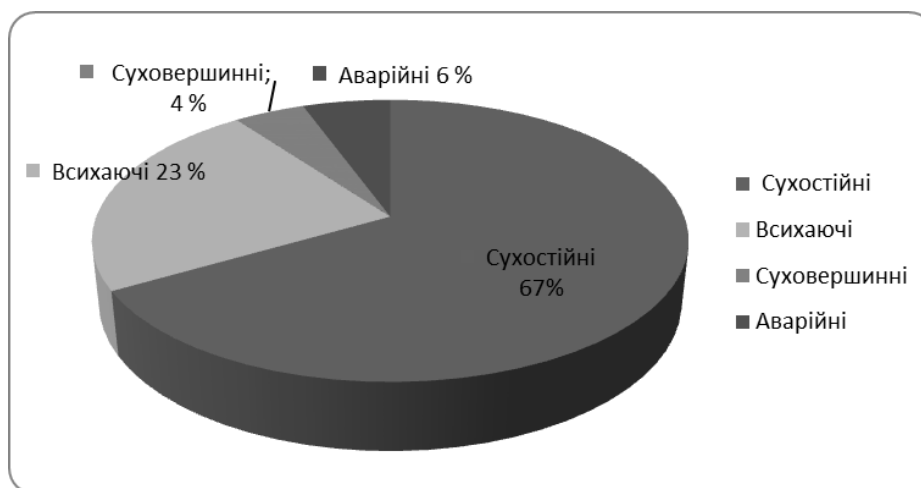

Рис. 1 – Типи основних ушкоджень насаджень

Як видно з рис. 1, найбільшу частку з типів ушкоджень деревних порід обстежених виділів посідають сухостійні насадження – 66,7 %. Дещо менше виявлено всихаючих насаджень – 23,16 %. Частина з них була уражена радіальними морозобійними тріщинами, гнилями та грибними ураженнями (трутовик справжній – *Fomes fomentarius*, березовий – *Piptoporus betulinus* і несправжній – *Phellinus igniarius*), частина крон уражена омелою звичайною (*Viscum album*). Найменша частка припадає на суховершинні насадження – 4,54 % та аварійно похилені та зламані – 5,6 %.

Комплексний аналіз виявлених ушкоджень, які погіршують екологічний стан, дав можливість визначити розподіл за етнографічними зонами (рис. 2). Мета – виявлення зон, де насамперед необхідно здійснити комплекс невідкладних лісівничих і ландшафтно-формувань заходів для покращення стану насаджень парку.

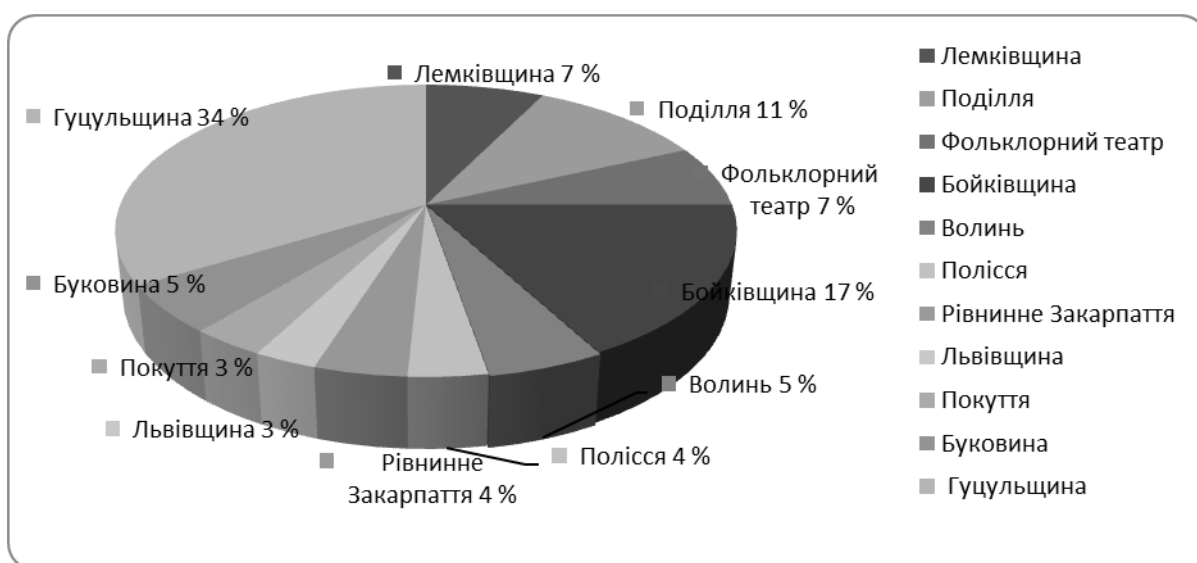

Рис. 2 – Розподіл ушкоджень за етнографічними зонами

Найбільшу кількість ушкоджених дерев і найгірший екологічний стан визначено в таких етнографічних секторах: «Гуцульщина» – 33,70 %, «Бойківщина» – 17,10 %, «Поділля» – 10,90 %. Середній рівень: «Лемківщина» – 7,30 %, Фольклорний театр – 6,80 %, «Буковина» – 5,30 % і «Волинь» – 5,20 %. Найкращий екологічний стан у секторах «Рівнинне Закарпаття» – 4,10 %, «Полісся» – 3,50 %, «Покуття» – 3,30 % та «Львівщина» – 2,80 %.

Для покращення стану насаджень рекомендуємо: шляхом ландшафтних рубок здійснити вибірку усіх пошкоджених та аварійних дерев, провести рубки формування ландшафту, спрямовані на створення стійких і високодекоративних ділянок етнографічних зон, формування узлісь та створення ландшафтних картини з метою урізноманітнення насаджень. Ці заходи сприятимуть підвищенню естетичної цінності та життєстійкості деревостанів, поліпшенню їхнього санітарного стану та благоустрою території музею.

Посилання

1. Данилюк А. Г. Українські скансени. Історія виникнення, експозиції, проблеми розвитку. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2006. 104 с.
2. Кучерявий В. П. Сади і парки Львова. Львів : Світ, 2008. 360 с.
3. Остапенко Б. Ф., Федець І. П., Пастернак В. П. Типологічна різноманітність лісів України. Зона широколистяних лісів. Харків : ХДАУ ім. В. В. Докучаєва, 1998. 127 с.

T. I. Shuplat, V. V. Popovych, M. M. Fitak
**Analysis of the ecological condition of the stands in the Kl. Sheptytskyi Museum
of Folk Architecture and Life in Lviv**

The conference materials revealed peculiarities of the ecological condition of the stands in the Kl. Sheptytsky Museum of Folk Architecture and Life in Lviv. The museum involves an exposition zone and large forest areas with a diverse tree and shrub plantations, laid by the ethnographic principle. Based on the long-term route observations, we worked out a description and analysed the ecological condition of the stands in 68 research zones located in ten ethnographic sectors and a separate folk theater. The tree species distribution by the frequency of occurrence of various types of external damages affecting their state is given. The proportions of the major damages are analyzed. A number of damaged trees found in different ethnographic zones is calculated. The paper provides recommendations on how to improve a condition of the forest zone of the ethnographic museum.
